

**ЕКОЛОГІЯ
ПРАВО ЛЮДИНА**

Верховенство права для захисту довкілля

Правова інструкція для захисника довкілля

Правова інструкція для захисника довкілля

Онлайн зібрання корисної правової інформації, що може бути корисною для адвокатів, громадських активістів, громад, які працюють задля захисту екологічних прав громадян із використанням правових методів.

1.1. Доступ до правосуддя з питань захисту довкілля

- Посібник «Доступ до правосуддя у справах із захисту довкілля» (ЕПЛ) - http://epl.org.ua/wp-content/uploads/2021/06/EPL_Dostup_do_pravosuddya_NET.pdf
- Збірник матеріалів «Судовий захист природного довкілля та екологічних прав» (Міжнародний судовий форум) - https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/Zbirnik_Eko_forum.pdf
- Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська Конвенція) - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_015#Text
- Національна доповідь про імплементацію Орхуської конвенції за 2017-2020 роки - <https://mepr.gov.ua/news/37886.html>

1.2. Особливості процедур екологічних оцінок (ОВД і CEO)

- Посібник «Громадський контроль у сфері оцінки впливу на довкілля» (ЕПЛ) - http://epl.org.ua/wp-content/uploads/2021/06/EPL_Gromkontrol_OVD_NET.pdf
- Посібник «Оскарження висновків з оцінки впливу на довкілля в суді» (ЕПЛ) - http://epl.org.ua/wp-content/uploads/2020/03/EPL_Oskarzhennya_v_sudi_NET.pdf
- Постатейний коментар до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» (ЕПЛ) - http://epl.org.ua/wp-content/uploads/2020/03/2632_EPL_Komentar_CEO_NET_SAIT.pdf
- Схема проходження процедури ОВД (ЕПЛ) <http://epl.org.ua/wp-content/uploads/2019/06/OVD.pdf>
- Схема проходження процедури стратегічної екологічної оцінки (надалі CEO) (ЕПЛ) - <http://epl.org.ua/wp-content/uploads/2019/06/SEO.pdf>
- Популярний коментар до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» (ЕПЛ) - http://epl.org.ua/wp-content/uploads/2018/11/Komentar_do_zakony_OVD_netversia.pdf

- Посібник «Оцінка впливу на довкілля: рекомендації для суб'єктів господарювання щодо участі громадськості» (ЕПЛ) - http://epl.org.ua/wp-content/uploads/2020/03/EPL_OVD_SG_posibnuk_Logo_NET2.pdf

1.3. Зміни в повноваженнях органів влади через адміністративну реформу

- «Хмельницька область: незмінне останнє місце в охороні природи» (ЕПЛ) - <http://epl.org.ua/environment/hmelnytska-oblast-nezminne-ostannye-mistse-v-ohoroni-pryrody/>

- «Наслідки адміністративної реформи для заповідної справи» (ЕПЛ) - <http://epl.org.ua/environment/naslidky-adminreformy-dlia-zapovidnoi-spravy/>

- «Реорганізація ключових органів у сфері державного управління охорони навколишнього природного середовища» (ЕПЛ) - <http://epl.org.ua/environment/reorhanizatsiia-kliuchovykh-orhaniv-u-sferi-derzhavnoho-upravlinnia-okhorony-navkolyshnoho-pryrodnoho-seredovyshcha/>

- Які зміни у законодавстві несе зміна статусу МДА - <https://i.factor.ua/ukr/journals/ds/2020/november/issue-11/article-111885.html>

- Порівняльна таблиця до проекту Закону України "Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)" - <https://www.vinrda.gov.ua/bilshе/detsentralizatsiia-vlady/porivnialna-tablytsia-do-proektu-zakonu-ukrainy-pro-vnesennia-zmin-do-konstytutsii-ukrainy-shchodo-detsentralizatsii-vlady>

- Загальна інформація про децентралізацію - <https://decentralization.gov.ua/about>

1.4. Де і як отримати правову допомогу для захисту екологічних прав

- Контакти ЕПЛ - <http://epl.org.ua/kontakty/>

- Безоплатна правова допомога Держводагенство - <https://www.davr.gov.ua/bezoplatna-pravova-dopomoga->

- Система Безоплатна правова допомога (БПД) - <https://www.legalaid.gov.ua>

- Безоплатна правова допомога ДЕІ - <https://www.dei.gov.ua/posts/1830>

- Мобільний додаток «Безоплатна правова допомога» - <https://cutt.ly/msJNRjJ>

- Екоклуб Рівне - <https://ecoclubrivne.org>

- Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України Безоплатна правова допомога - <https://mepr.gov.ua/content/bezoplatna-pravova-dopomoga.html>

- Лабораторія практичного права ЛНУ - <https://law.lnu.edu.ua/division/laboratoriya-praktychnoho-prava>

- Юридична клініка УКУ - <http://law.ucu.edu.ua/lawclinic>

1.5. Процедури доступу до екологічної інформації та участі громадськості в прийнятті екологічно-важливих рішень

- Посібник «Участь громадськості в прийнятті рішень та документів довкіллевого характеру» (ЕПЛ) - http://epl.org.ua/wp-content/uploads/2021/05/EPL_Uchast_gromad.pdf

- Аналітична записка «Доступ до екологічної інформації: аналітична записка» (ЕПЛ) - https://rpr.org.ua/wp-content/uploads/2019/11/A2I_polisi.pdf

- Рекомендації Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з питань додержання конституційного права людини і громадянина на доступ до інформації - <https://rm.coe.int/recomendations-final-10-02-21/1680a165f7>

- Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська Конвенція) - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_015#Text

- Національна доповідь про імплементацію Орхуської конвенції за 2017-2020 роки - <https://mepr.gov.ua/news/37886.html>

- Право вільного доступу до інформації про стан довкілля в Україні та його законодавче регулювання (Мінюст) - https://minjust.gov.ua/m/str_809

1.6. Посилання на тематичні правові консультації ЕПЛ з веб-сайту ЕПЛ, що містять алгоритми правових дій для протидії порушенням екологічних прав (вирубка лісів, забруднення вод, повітря та ґрунтів, незаконне надровидобування, запуск екологічно-небезпечних проєктів, тощо)

- Консультація «Чим шкідливе спалювання сухої рослинності та відходів? Алгоритм притягнення до відповідальності» (ЕПЛ) - <http://epl.org.ua/human-posts/chym-shkidlyve-spalyuvannya-suhoyi-roslynnosti-ta-vidhodiv-algorytm-prytyagnennya-do-vidpovidalnosti/>

- Консультація «Процедура оцінки впливу на довкілля планованої діяльності: короткий огляд» (ЕПЛ) - <http://epl.org.ua/human-posts/protsedura-otsinky-vplyvu-na-dovkillya-planovanoyi-diyalnosti-korotkyj-oglyad/>

- Консультація «Малі річки та їх охорона» (ЕПЛ) - <http://epl.org.ua/human-posts/mali-richky-ta-yih-ohorona/>

- Консультація «Як підготувати запит н інформацію та звернення» (ЕПЛ) - <http://epl.org.ua/human-posts/yak-pidgotuvaty-zapyt-na-informatsiyu-ta-zvernennya-konsultatsiya-epl/>

- Консультація щодо недопустимості спалювання побутового сміття на присадибних ділянках у селі. Передбачена за це відповідальність (ЕПЛ) - <http://epl.org.ua/human-posts/konsultatsiya-shhodo-nedopustymosti-spalyuvannya-pobutovogo-smitty-na-prysadybnyh-dilyankah-u-seli-peredbachena-za-tse-vidpovidalnist/>

- Консультація «Участь громадськості у процедурі оцінки впливу на довкілля» (ЕПЛ) - <http://epl.org.ua/human-posts/uchast-gromadskosti-u-protseduri-otsinky-vplyvu-na-dovkillya/>

1.7. Описи успішних судових процесів ЕПЛ щодо захисну екологічних прав

- Захист Парку "Знесіння" - <http://epl.org.ua/environmental-news/zakhyst-parku-snesinnya/>

- Щодо припинення побудови нових блоків на ХАЕС у зв'язку із численними порушеннями вимог законодавства при прийнятті такого рішення та міжнародних конвенцій, із нехтуванням думки місцевого населення зони спостереження АЕС - <http://epl.org.ua/environment/ekolohy-iurysty-vitaiut-rishennia-parlamentu-shchodo-khmelnytskoi-aes/>

- Мінімізація впливу на довкілля та здоров'я жителів від функціонування свинарників ТзОВ «Сільські традиції» - <http://epl.org.ua/law-posts/minimizatsiia-vplyvu-na-dovkillia-ta-zdorov-ia-zhyteliv-vid-funktsionuvannia-svynarnykyv-tzov-silski-tradytsiyi/>

- Порушення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля свинофермою ТзОВ «Лемберг-Агро» - <http://epl.org.ua/law-posts/porushennya-prava-na-bezpechne-dlya-zhyttya-i-zdorov-ya-dovkillya-svynofermoyu-tzov-leMBERG-agro/>

- Усунення перешкод у функціонуванні Канівського природного заповідника - <http://epl.org.ua/law-posts/usunennya-pereshkod-u-funktsionuvanni-kanivskogo-prirodnogo-zapovidnyka/>

- Чергова судова перемога в боротьбі проти нової свиноферми ТзОВ «Даноша» на Тлумаччині - <http://epl.org.ua/announces/cherгова-sudova-peremoga-v-borotbi-proty-novoyi-svynofermy-tzov-danosha-na-tlumachchyni/>

- Сплата орендної плати не дозволяє орендарю забруднювати довкілля - <http://epl.org.ua/announces/splata-orendnoyi-platy-ne-dozvolyaye-orendaryu-zabrudnyuvaty-dovkillya/>

- Захист права жителів міста Кам'янське на безпечне для життя і здоров'я довкілля, ТОВ «Рокобан» - <http://epl.org.ua/law-posts/zahyst-prava-zhyteliv-mista-kam-yanske-na-bezpechne-dlya-zhyttya-i-zdorov-ya-dovkillya/>

- Посібник “Стратегические судебные дела в защиту экологических прав и окружающей среды” - <http://epl.org.ua/human-posts/strategycheskye-sudebnye-dela-v-zashhytu-ekologycheskyhprav-y-okruzhayushhej-sredy/>

- Посібник “Стратегічні судові справи на захисті екологічних прав та довкілля” - <http://epl.org.ua/human-posts/stratehichni-sudovi-spravy-na-zakhysti-ekolohichnykh-prav-ta-dovkillia/>

1.8. Корисні поради для захисту захисників

- Посібник “Захист захисників планети як захистити себе та свою організацію від нападу” - <http://epl.org.ua/human-posts/zahyst-zahysnykiv-planety-yak-zahystyty-sebe-ta-svoyu-organizatsiyu-vid-napadu/>

- Захист екологічного активіста О. Малицького - <http://epl.org.ua/law-posts/zakhyst-ekolohichnoho-aktyvista-o-malytskoho/>

- Захист екологічних активістів села Білики - <http://epl.org.ua/law-posts/zahyst-ekologichnyh-aktyvistiv-sela-bilyky/>

- Захист активістів Татарбунарської районної громадської організації “Відродження” - <http://epl.org.ua/law-posts/zahyst-aktyvistiv-tatarbunarskoyi-rajonnoyi-gromadskoyi-organizatsiyi-vidrozhennya/>

1.9. Реєстр екологічних судових рішень, який підтримується ЕПЛ

- Реєстр екологічних судових рішень, який підтримується ЕПЛ - <http://caselawepl.org.ua>

- Реєстр судових рішень - <http://reyestr.court.gov.ua>

2.0. Збірник екологічних судових справ ЄСПЛ щодо захисту екологічних прав

- Практика ЄСПЛ. Український аспект - <http://www.echr.com.ua>

- Справа “Дубецька та інші проти України” - <http://epl.org.ua/law-posts/sprava-dubetska-ta-inshi-proty-ukrayiny-povnyi-tekst-rishenia-ukrainskoiu-movoju/>

- Справа “Грімковська проти України” - <http://epl.org.ua/law-posts/sprava-hrimkovska-proty-ukrayiny-styslyi-vyklad-ostatochnoho-rishennia/>

- Посібник “Стратегічні судові справи на захисті екологічних прав та довкілля” - <http://epl.org.ua/human-posts/stratehichni-sudovi-spravy-na-zakhysti-ekolohichnykh-prav-ta-dovkillia/>

- Міжнародний судовий форум “Судовий захист природного довкілля та екологічних прав” - http://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/Zbirnik_Eko_forum.pdf

- Практично-методичний посібник викладача “Права людини та охорона довкілля” - http://newjustice.org.ua/wp-content/uploads/2018/05/Curriculum_EPL_print.pdf

- Посібник “Застосування Європейської конвенції з прав людини для захисту екологічних прав та довкілля” - <http://epl.org.ua/human-posts/zastosuvannia-yeuropeiskoi-konventsii-z-prav-liudyny-dlia-zakhystu-ekolo-hichnykh-prav-ta-dovkillia-posibnyk/>

2.1. Екологічне законодавство України

- Конституція України - <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр#Text>

- Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” - <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>

- Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища” - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>

- Закон України “Основи законодавства України про охорону здоров’я” - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>

- Земельний кодекс України - <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>

- Водний кодекс України - <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-вр#Text>

- Лісовий кодекс України - <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text>

- Кодекс України про надра - <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/94-вр#Text>

- Закон України “Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення” - <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>

- Закон України “Про охорону атмосферного повітря” - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2707-12#Text>

- Закон України “Про природно-заповідний фонд України” - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text>

- Закон України “Про тваринний світ” - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2894-14#Text>

- Закон України “Про рослинний світ” - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/591-14#Text>

- Закон України “Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку” - <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/39/95-вр#Text>
- Закон України “Про пестициди і агрохімікати” - <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/86/95-вр#Text>
- Закон України “Про поводження з радіоактивними відходами” - <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/255/95-вр#Text>
- Закон України “Про відходи” - <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187/98-вр#Text>
- Закон України “Про захист рослин” - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/180-14#Text>
- Закон України “Про зону надзвичайної екологічної ситуації” - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1908-14#Text>
- Закон України “Про охорону земель” - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15#Text>
- Закон України “Про екологічну мережу України” - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1864-15#Text>
- Закон України “Про екологічний аудит” - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1862-15#Text>
- Закон України “Про впорядкування питань, пов’язаних із забезпеченням ядерної безпеки” - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1868-15#Text>
- Закон України “Про правовий режим території, що зазнала радіоактивногозабруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи” - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/791a-12#Text>
- Закон України “Про карантин рослин” - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3348-12#Text>
- Закон України “Про ветеринарну медицину” - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2498-12#Text>

2.2. Інші корисні ресурси

- Єдиний реєстр з оцінки впливу на довкілля - <http://eia.menr.gov.ua/uk/cases>
- Ліцензійний реєстр (поводження з небезпечними відходами) - <https://mepr.gov.ua/content/perelik-licenziativ-na-provazhennya-gospodarskoi-diyalnosti-z-povodzhennya-z-nebezpechnimi-vidhodami.html>
- Інспекційний портал - <https://inspections.gov.ua>

- Система You Control – онлайн-сервіс перевірки компаній - <https://youcontrol.com.ua>
- Портал електронних послуг (Державне агентство водних ресурсів України) - перелік дозволів на спеціальне водокористування - <https://www.e-services.davr.gov.ua/site/permit-registry>
- Сайт Держпродспоживслужби – перелік висновків держсанепідемекспертизи - <https://dpss.gov.ua/derzhsanepidnaglyad/administrativni-poslugi/reestr-visnovkiv-derzhsanepidekspertizi>
- “Доступ до правди” - <https://dostup.pravda.com.ua>
- Реєстр будівельної діяльності - <https://e-construction.gov.ua/reestri>